

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, félíven.
Előfizetési ár: egész évre 80 kor., félívre 40 kor.
Egyes szám ára két korona.

↔ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyekre vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Keresztyén misszió.

Alapelve a Krisztusban való igaz hit. A hit fundamentomán nyugszik, épül és áll az egyháznak, mint üdvintézménynek alkotmánya. Más fundamentomot nem választhat és nem rakhat le senki, mert az örökké maradandó, mozdíthatatlan szegeletkő egyedül Krisztus, akiben az egész épület összhangzóan egybeszerkesztődve növekedik szent templommá ugyancsak Őbenne, akiben mindnyájan egybeépítettünk Isten hajlékává a Szentlélek által.

Am erre az alapra különféle anyagból építgetnek az emberek. Vannak, akik aranyat, ezüstöt, drágaköveket, vannak, akik fát, szalmát, pozdorját építenek reá. A tűzpróba mutatja meg, hogy kinek-kinek a munkája mit ér. Ha a keresztyén nevezetű vallási és egyházi tevékenységnek, az emberbaráti jótékonyágnak, az építő igyekezetnek alapja nem a Krisztusban vetett hit: akkor az egész munka fövenyre épített ház módjára, dugába dől, kárba vész.

Krisztus evangéliomának, tudniillik az Ő akaratának, tanításának és életpéldájának igazi átérzése, világos megértése és megvalósulása nélkül tartalmatlan, meddő és hiábavaló bármiféle emberi törekvés és alkotás. Az Ő akaratát, tanítását és életpéldáját pedig nem lehet átérezni, megérteni és megvalósítani a Benne való igaz hit nélkül. Eszerint, akiknek részéről csak a jelszavak hangoztatását halljuk; meg akiknél csakis irányzatos érvényesülési törekvéseket látunk; vagy akik csupán mondogatják, hogy itt a Krisztus, ott a Krisztus, de akiknek lelkében-szívében nincs meg az élő igaz hit: azoktól ne várjunk építő munkát, mert az olyan embereknek a keresztyénség missziójáról sejtelmük sincs, sőt ártalmára vannak a Krisztus igaz ügyének és így a keresztyénségnek is.

Az evangéliomi igaz hiten alapuló és épülő egyháznak, mint üdvintézménynek pedig legszebb dísze, ragyogó ekessége és tündöklő koronája mindvégigien a szeretet. Ebből az alaperényből, mint kiapadhatatlan forrásból buzognak fel a keresztyénség jótékonyági intézményei. Szeretet nélkül úgy az egyes emberek, mint a népek, nemzetek általában, sőt a legkiválóbb lángelmék és

hatalmasságok is egytől-egyig olyanok, mint a zengő ére, vagy a pengő cimbalom, azaz erkölcsi szempontból értéktelen lények. Mert akinek a szíve könyörtelen, bosszúálló, gyűlölködő, az a keresztyén voltának még oly kérkedő hangoztatása mellett is, voltaképen a bálványimádó pogánynál is alábbvaló, mivel nincs meg nála a tiszta látás, a nemesebb indíték, sem nem küzd eszményi célok felé, csak önmagának és önmagáért teszi azt, amit tesz.

Vigasztalásunkra szolgál, hogy a különféle keresztyénietlen és romboló törekvések ellensúlyozása és megerősítése végett az evangéliomi keresztyén világnézet az előző borzadalmas évek után ismét éledni kezd. A keresztyén diákok világszövetségének ügybuzgó, lelkes vezetői apostoli missziói útra indultak és előkészítették városunkban is a talajt az evangéliomi magvetői munkásságra.

Mivel már ennek a rendkívül nagy jelentőségű evangéliomi keresztyén misszióknak alapelve a Krisztusban való igaz hit, és irányítója a hitből fakadó munkás szeretet: ennél fogva ezt az időszakot, szükséges, üdvös és jogosult mozgalmat blzodalommal, rokonszenvvel, lelkesedéssel üdvözöljük és a keresztyén misszió eme gyönyörűséges mezején kifejtendő munkássághoz békességet, kitartást és áldást kívánunk.

S—1.

Hazafiság és vallásosság.

Gyakran használt mondás, amit még intelligens református emberek ajkairól is hallunk: „Előbb vagyok magyar és azután református.” Mi az értelme, vagy egyáltalán van-e értelme ennek? Helyesen használják-e az emberek ezt a kifejezést? E kijelentéssel rendszerint ezt akarják kifejezni: inkább ragaszkodom hazámhoz, mint vallásomhoz, egyházamhoz. Ha e kettőnek ellentétes érdeke van, én a haza és nem a vallás érdekéhez csatlakozom és azt pártolom.

Állíthat-e fel ilyen kapcsolatot e két fogalom között az olyan ember, akiben mind a református keresztyénség, mind a hazafiság élő, munkás érzélem és ható erő?

Minden vallás, így a református keresztyénség is, az emberi életnek Istenhez való viszonyát adja meg és szabályozza. A vallás által Istennel olyan szoros, olyan élő összeköttetésben vagyok, mint a szőlővessző a szőlőtökével. S ez az életközösség már itt, e földi életben megtermi a maga gyümölcseit. Gyümölcse pedig a jócselekedetekre való készség; az a lelki és fizikai erő, amely képessé tesz engem, mint Isten gyermekét s az ő munkatársát arra, hogy a világnak minden ellenségével szemben küzdjek, munkálkodjam az emberiség boldogulásáért és tökéletesedéséért.

E lelki erőt, e munkára való elszánt készséget, amit nekem a vallás adott, hol fejthetem ki tényleg? Azon a földön, ahol születtem, annak a nemzetnek kötelékében, amelyben élek, egy szóval az én hazámban. Erre indít, erre kényszerít engem a hazaszeretet. Másfelől pedig mennél izzóbb, mennél erősebb a hazaszeretetem, annál világosabban látom, hogy hazám, nemzetem boldog, tiszta jövődjének felépítése közben olyan óriási feladatokat kell megoldanom, és egész pályámat olyan lelki derékséggel kell megfutnom, hogy ahhoz a magam ereje kevés és gyenge. Ezt az erőt önmagamból nem meríthetem. De vehetem és veszem a vallásból, amely engem a legnagyobb erőforrással, a mindenható Istennel hozó élő kapcsolatba.

Magára az igaz hazaszeretetre is csak az Istenben való hit vezérel el engem. Csak az Istenben való hit láttat velem a hazában, s a nemzeti életben olyan erkölcsi közösséget s ebben olyan célt, amelyért még az életemet is érdemes feláldozni. Isten nélkül a haza gazdasági érdekszövetkezet csupán, amelyikhez csak addig ragaszkodom, amíg nekem nyugodt és kényelmes életet biztosít.

Mindezekből tehát azt a végső következtetést vonjuk le, hogy a hazafiság és a református vallásosság nem egymással szemben, vagy egymás felett vagy alatt, hanem egymás mellett álló fogalmak és érzelmek s a kettő között ellentét nincs.

De nem lehetnek-e ellentétesek egyháznak, mint földi szervezetnek és hazának az érdekei? A református egyház szempontjából nem. Igen, lehet s volt is ellentét a református egyház és a nemzet közt, királya között. De éppen az mutatja a reformátusok hazafiságát, hogy még akkor is, amidőn ez az ellentét véres üldözésekben nyilvánult meg, a hazához hűek maradtak s együtt küzdöttek vallásuknak és hazájuknak szabadságáért. Nem is lehetett ez másképpen. A református egyháznak nincs internacionalis szervezete, s nem törekszik politikai világhatalomra. A református egyház akkor erős, ha erős az a haza, az a nemzet, amelynek kebelében él és munkálkodik.

A katolikus egyházra vonatkozólag nem egészen így áll a dolog. A katolikus egyház internacionalis szervezettel bír. Feje, a római pápa, politikai világhatalomra törekedett és törekszik ma

is. A történelem folyamán lelki befolyását gyakran használta fel arra, hogy világi hatalmát minél nagyobbá tegye. Ma is fogolynak tartja magát, amivel világi hatalomra való törekvését nyilván demonstrálja. Egészen természetes tehát, hogy a pápa egyházának szolgálata és érdekeinek a képvisellete szükségképpen gyengíti a nemzeti kereteket, halványítja a nemzeti vonást. Tipikus megnyilvánulása volt ennek az, ami a budapesti tudományegyetem megnyitásán történt, t. i., hogy a pápai internacionalis zászlót tüzték ki a főhelyre s a nemzeti tricolor csak alatta foglalt helyet. Ime, a katolikus lehet előbb katolikus és azután magyar, t. i. akkor, ha a katholicismusnak nemcsak szellemi tartalmát fogadja el, hanem az ebből következő internacionalis politikai hatalomra törekvését is támogatja.

A református egyház a tiszta szellemi, személyes keresztyénséget ápolja. Politikai hátsó gondolatai nincsenek. Szervezete az ország határaival összevágó. Akkor erős — mint mondám — ha erős a haza, amelynek keretei között él. Így munkásságának, szellemi tartalmának kifejtésével szükségképpen, lényegéből kifolyólag erősíti a társadalmi élet nemzeti vonásait. A református ember tehát nem lehet előbb református, azután magyar; sem előbb magyar, azután református, hanem *egyszerre* református és magyar. Az ilyen ember a mi ideálunk!

Porzolt Ferenc.

Irodalom

A debreczeni kollégiumi anyakönyvtár híres nyomtatványai.

Valamely könyvtár értékére nézve jellemzőnek szokták tartani, ha vannak-e benne híres nyomtatványok, azaz olyan nyomtatott művek, melyeket műérzékükért, fejlett technikai szépségükért s filologiai pontosságukért méltán megcsodált könyvnyomató műhelyek, igazi tudós könyvnyomatók adtak ki. Ilyen híres nyomdai termékeknek szokták minősíteni a velencei *Aldusok* nyomdájából a XV. század végén s a XVI. század utolsó negyedéig, a *Junták* velencei és lyoni műhelyéből a XV. század végétől a XVI. század közepéig kiadott műveket, a francia *Stephanusok* (Estienne-ek: Robert és Henri) XVI. századbeli nyomdai termékeit s az antwerpeni *Plantin* nyomda XV. és XVI. s a leideni és amsterdami *Elzevier* testvérek XV. század végei és XVI. századi alkotásait. Nos, a debreczeni kollégiumi nagy könyvtár a híresség eme méltán megcsodált jegyeivel is bőven rendelkezik, amennyiben Aldus nyomtatványa van 12, Junta nyomtatványa 6, Stephanus nyomtatványa 43, Plantin terméke 72 s Elzevier kiadása 481. Feltűnő ez utóbbiak nagy száma, — a hitelesnek elismert, körülbelül 1500 Elzevier nyomtatványból könyvtárunkban jelen van jó 1/3-a, ami legkönyebben diákjainknak hollandi tanulmányozásából

s intenzív tudományos érdeklődéséből magyarázható meg.

A birtokunkban levő híres nyomdai termékek az illető nyomdák produktumainak a legértékesebb anyag részletét teszik s pl. az Aldinák tulajdonúan klasszikus kiadások, a Juntinák pedig illusztrációs orvosi művek. A Stephaniának között található rendkívül értékes biblia kiadások, klasszikus művek, szótárak, a Plantin nyomtatványok sorában pedig a klasszikus kiadások mellett szintén igen becses bibliák és növénytani művek. Elzeviereink közül említésre méltók a reformátorok műveinek folio kiadásai, a 12° alaku klasszikusok s híresek a világ különböző országairól készült republica kiadások. Republica-sorozatunk, melyből a hazánkra vonatkozó két, nyomási variánsokkal ékeskedő példánnyal van képviselve, teljes tekintetben az ország egy könyvtára sem áll előttünk. Műveltség történeti szempontból rendkívül jellemző, hogy e híres könyvnyomtató műhelyekből magyar szerzőktől eredő nyomtatványok is kerültek ki, — könyvtárunk ilyenekkel is dicsekedhetik: magyar szerző művét tartalmazó Plantin nyomtatványunk van 2; Elzevier nyomtatványunk 33.

Fejedelmi családok, főurak bőkezűségéből létesült vagy dotált külföldi könyvtárak büszkén mutogatnak rá a birtokukban őrzött pergamen nyomtatványokra, amelyeknél tehát a nyomás anyaga nem papíros, hanem pergamen. A Bibliotheque nationale, a British Muzeum, a müncheni, kir. könyvtár stb. sok ilyen művel rendelkeznek, sőt a M. Nemz. Muz. könyvtárának is van néhány hasonló darabja. Könyvtárunkban, ha a katalógus adatainak hinni lehet, egyetlenegy ilyen mű volt még, azonban ez valahogyan az idők folyamán elkallódott. Annál több a finom papíroson, a méritett v. nagy papíron nyomott művek száma, ami azért fontos körülmény, mert a kiállítás díszessége nemcsak jelentékenyen emeli a könyv értékét, de dicséri a gyűjtők műérzékét is. Sőt van egy selyemre nyomtatott színlapunk is 1853-ból, mely szintén az értékes ritkaságok közé tartozik.

Hazai nyomdászati termékeink közül híresek a tudós betűöntő, Tóthfalusi Kis Miklós nyomtatványai, melyekből, a duplikátumokat is beleszámítva, 74 darabbal rendelkezünk.

Dr. Varga Zsigmond.

Különfélék

Lelkészeiktatás. A kismarjai gyülekezetben március hó 13-án tartotta beköszönő beszédjét Leelőssy Árpád, volt honvéd theologus. A beiktató lelkipásztor Ördög Lajos pocsaji lelkész volt. Az istentiszteletet díszpresbiteri gyűlés követte. Isten áldása legyen a szép multú gyülekezetben és a reménydús jövőjű, hívatott pásztoron.

A vámospércsi református egyház a téli hónapokban tíz nagyszerű protestáns estet rendezett. Ezekről úgy mi, mint több laptársunk méltányoló sorokban emlékezett meg több ízben. A VIII., IX. és X. protestáns estéken Csurka Lajos, Dániel Miklós állomásfelügyelők, Szabó Imre kántortanító, Kovács Lajos pályafelügyelő Lenke és Margit leányaival, Bányai Juliska, Konecz Lajos presbiter, Tóth Miklós tanító, Zudor Ilonka, Böde Ilonka, Makay Margit, főképen pedig Bartha Dezső lelkipásztor és felesége, ez estéknek vezetői és szervezői vettek részt kiváló sikerrel. Szép munka, amely épúgy szolgálja a nép művelését, mint a hittudat erősítését.

A Debreczeni Iparos Dalegylet f. hó 24-én dalos-délutánt rendezett, amelynek tiszta jövedelmét, 1000 koronát, a kollégiumi tápintézet javára adta. Felemelő példája a társadalmi együttműködésnek és egymás segélésének.

Lelkészeiktatás. Nemes Imre szamosangyalosi lelkipásztor ünnepélyes beiktatása a múlt hónapban volt. Az ünnepélyes aktusnál jelen volt több neves egyházi férfiú, közöttük Berey József esperes, Madarassy Dezső em. gondnok és Pótor Elemér csengeri lelkipásztor, mint beiktató lelkész.

A Keresztyén Diákok Világszövetségének két hivatalos kiküldöttét, Wilder Róbertet és Henriod H. L.-t várta Debreczen diáksága f. hó 24-én délelőtt. Az oláh megszállott területről azonban nem tudtak elérkezni. Helyettük Victor János, a Magyar Diákmóvzgalom főtitkára beszélt szívrehatóan, lelket megragadó módon a mintegy másfél ezer diákhöz. Nyomatékkal mutatott rá a jelenlegi diákság korszakformáló nagy feladataira s arra a nagy felelősségérzetre és kötelességtudásra, amelyekkel az óriási feladatokat meg kell valósítani. Hatalmas elhatározásoktól lelkesített szívvel hagytuk el a Kossuth-utcai templomot; adjon erőt Isten célunk megvalósítására!

Hajnal. Egyetlen külmissziói folyóiratunk VII. évfolyamának első száma 16 lapon ad tartalmas cikkeket a külmisszió mezejéről. Szerkesztője br. Podmaniczky Pál; a szerkesztőség és kiadóhivatal címe, ahova kell címezni az adományokat is, Budapest, VIII., Gyulai Pál-utca 9. sz. I. em.

Máramarosban a csehek erőszakkal térítik a görög katolikus ruthénokat a görög keleti egyházba.

Telekadományozás. A belügyminiszter megerősítette Debreczen város tanácsának azt a határozatát, hogy a Péterfia-utca 28. számú telket a Debreczeni Kálvinisták Templomegyesületének Kálvinház építése céljára adományozta.

A pocsaji református gyülekezet, buzgó lelkipásztorának, Ördög Lajosnak gyűjtése eredményeül 1270 koronát küldött a debreczeni kollégiumi konviktus felségelésére. Dicséretet érdemlő cselekedet.

Hivatalos Értesítés

Magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium
276. sz. V. körrendelet folytatása:

III. A Térképismertetés tananyaga.

A III. osztályban az elkerülhetetlenül szükséges elméleti ismeretek közlése után a 75-000-es és 200,000-es térképeken előforduló jelek és azoknak begyakorlása tárgyalandó.

A IV. osztályban kellő ismétlés után a magassági jelzések, átmetszet, a lejtő és meredek hegyoldal, völgy és szoros és ezekkel a járhatóság felismerése, térképgyakorlatok a kirándulások alkalmával.

A VII. osztályban a 75,000-es térképek gyakorlati ismertetése a játékdélutánokon végzendő. Átmenetileg, amíg oly tanulók kerülnek a VII. osztályba, akik a III. és IV. osztályokban még nem tanulták a térképismertetést, a VII. osztály második félévi földrajz óráiból 4, legföljebb 5 órát a szükséges elméleti ismeretek közlésére kell fordítani.

A térképismertetés gyakorlati tanításához szükséges, hogy a környék 75,000-es térképét, továbbá, ha az iskola vidéke sík, akkor a hegyes vidékről egy lapot és fordítva, mindegyik tanuló kezébe adhassunk. Ezek a térképek a m. kir. honvédelmi miniszterium katonai térképező osztályánál (Budapest, I. Vár) szerezhetők be. Az elméleti rész tanításához szükséges tudnivalókat a tanár Kogutovicz A Térképfelvétel, Térképírás és az Állami Térképező és Földleíró Intézet című cikkeiben, továbbá Haitsch Lajosnak a térkép jeleit magyarázó füzetében találja meg.

További részletes tájékoztatás céljából az alábbiakban közlöm a földrajzi tananyagnak normális tanévre vonatkozó órabeosztását.

I. A gimnáziumban.

III. osztály: Amerika 15, Ausztrália és a sarkvidék 5, matematika és csillagászati földrajz 12, fizikai földrajz 18, emberföldrajz 25, térkép-olvasás 10, ismétlésekre 10 óra, összesen 95 óra.

IV. osztály: térkép-olvasás 5, Magyarország 22, ismétlésekre 5 óra.

VII. osztály: Európa és Amerika 15, Magyarország 25, ismétlésre 10 óra.

II. A reáliskolában.

III. osztály: Afrika 15, Amerika 20, Ausztrália és a sarkvidék 5, emberföldrajz 30, térkép-olvasás 10, ismétlésekre 15 óra.

IV. osztály: térkép-olvasás 10, matematika és csillagászati földrajz 15, fizikai földrajz 25, Magyarország 20, ismétlésekre 15 óra.

VII. osztály: mint a gimnáziumban.

Pályázati hirdetés.

A nagylányai református népiskolánál katonai bevonulás miatt megüresedett helyettes kántortanítói állásra 1922 február 1-ig terjedő időre pályázat hirdettetik.

Javadalma: 1107-78 kor. készpénz, 1 szobás lakás és megfelelő állami kiegészítés és stóla.

Kötelessége: VI. osztályú vegyes iskola tanítása a tiszántuli egyházker. tanterve alapján, kántori teendők végzése és lelkész elfoglaltsága esetén helyettesítése.

Állása azonnal elfoglalandó.

Pályázati kérvények május hó 10-ig a lelkészi hivatalhoz küldendők.

Menekült tanítók előnyben részesülnek.

Nagylánya, Bereg megye.

Református iskolaszék.

Pályázati hirdetmény.

A nyírbátori református egyház pályázatot hirdet a IV. tanítói állásra. Javadalma: az egyháztól 612 korona, 2 öl tűzifa 32 korona értékben, természetbeni lakás vagy lakhér. A többi államsegély. Kötelessége a kijelölt osztály vagy osztályok vezetése, akadályoztatás esetén a kántor helyettesítése. Pályázati kérvények folyó évi június hó 20-ig a református lelkészi hivatalhoz adandók be. Állás 1921. évi szeptember 1-én elfoglalandó.
1-2

Most jelent meg A Debreczeni Konfirmációi Kis Káté

Írta: **Nagy István**, debreczeni
református vallástanító-lelkész

második javított kiadása

A mű gyakorlati értékét bizonyítja az, hogy az első kiadás rövid néhány hónap alatt elfogyott. Az ország minden részében nagy sikerrel használják. Terjedelme 16 nyomtatott oldal.

**Ára példányonként 5 korona
10. százalék árengedménnyel.**

Megrendelhető a kiadó:

„MÉLIUSZ“

Debreczen szabad királyi város és a Tiszántuli Református Egyházkerület könyvkereskedésében
Debreczen, Ferenc József-u. (Piac-u.) 26

Ugyanott kaphatók:

konfirmációi emléklapok

kék nyomással, bibliai mondásokkal. **Ára darabonként 1 korona, 100 darab rendelésénél 90 korona.**